

СТАНОВИЩЕ

**ОТ ПРОФ. ПАВЕЛ ИВАНОВ ГЕРДЖИКОВ,
НАЦИОНАЛНА МУЗИКАЛНА АКАДЕМИЯ „ПРОФ. ПАНЧО ВЛАДИГЕРОВ“,
ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 8.3. МУЗИКАЛНО И ТАНЦОВО ИЗКУСТВО”,
ВЪРХУ ХУДОЖЕСТВЕНО-ТВОРЧЕСКАТА ПРОДУКЦИЯ
ЗА УЧАСТИЕ В КОНКУРС ЗА ЗАЕМАНЕ НА АКАДЕМИЧНАТА
ДЛЪЖНОСТ „ДОЦЕНТ“ ПО ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ
8.3. МУЗИКАЛНО И ТАНЦОВО ИЗКУСТВО
(КЛАСИЧЕСКИ, СЪВРЕМЕННИ ТАНЦОВИ ТЕХНИКИ И ТАНЦОВ ТЕАТЪР).
ОБЯВЕН В ДВ БР. 26/28.03.2017 Г. С КАНДИДАТ
ГЛ. АС. Д-Р АННА ЛЮДМИЛОВА ПАМПУЛОВА**

Гл. асистент д-р Анна Людмилова Пампулова е именита българска хореографка. Тя е възпитаничка на Държавното хореографско училище, където в периода 1984 -1993 г. получава средното си специално образование като артист-балерина и педагог по танц. Успоредно с ДХУ тя завършва театрална експериментална паралелка 4 x C в 22-ра гимназия гр. София със специалност актьорско майсторство. Продължава образованието си НБУ (1994 – 1998 г.), където придобива бакалавърска степен, и пак там, в периода 2005 – 2008 г., получава магистърска степен като педагог по класически танц и съвременни танцови техники, балетен режисьор, хореограф. Междувременно през 2000 г. е на танцова специализация във Виена – Dance WEB, откъдето притежава сертификат. През 2012 г. в НБУ ѝ е присъдена образователната и научна степен ДОКТОР за дисертационния труд „Танцуващото човешко тяло – социално-комуникативни функции и движенчески аспекти“. По стечение на обстоятелствата бях член на научното жури. Оттогава следя, доколкото ми е възможно, разностранните ѝ творчески прояви, които са наистина много и стойности.

В конкурса Анна Пампулова участва с монографичния си труд „Функции в изграждането на хореографията в спектакъла „На ръба“ в Народния театър“ Ив. Вазов“, както и с цялостната си творческа и педагогическа дейност.

Трудът съдържа увод, три глави (втората с три подглави, а третата с шест), приложения, благодарност, забележки, използвана литература, автобиография. В него танцът е разглеждан не като самостоятелна сценична форма, а като допълващ театралната форма градивен елемент. Нека не забравяме, че в съвременната театрална практика присъствието на хореограф в осъществяването на театралния проект има първостепенна роля. Той, както казва авторката в началото на първа глава (стр. 9) „...не само разработва подадените от режисьора сцени, а работи върху емоционално-физическите аспекти на действието по време на целия спектакъл, проектира не само сцените без текст, а развива ритмично-движенчески текстове „партитура“.

Хореографът има решаваща роля при формирането на пластичните решения, с помощта на които творческата енергия на участващите в репетиционния процес може да бъде насочена към осъществяването на събирателен образ на много действащи лица в една силно въздействаща, внушителна маса. Трябва да отбележа, че в по-голямата част от този род спектакли – танцови и театрални, солистичните изяви на актьорите са

краткотрайни и не целят строго индивидуални образи, изграждани по време на действието.

Основният предмет на монографичния труд е описанието на концептуалния план за работа, а също така представянето на хореографските методи и принципи на подготовката на актьорите при осъществяването на авторския спектакъл „На ръба“ на режисьора Александър Морфов. Хореографията и пластичните решения са на Анна Пампулова.

За да обоснове цялостната си работа по подготовката на спектакъла, Анна Пампулова разглежда в първата глава дейността на Рудолф фон Лабан (1879 – 1958), както и на движенческият терапевт Катя Блум. Главата е озаглавена „Движенчески анализ на Лабан като основа за “психофизическа движенческа практика – Катя Блум“.

Кой е Лабан? Танцьор, хореограф, теоретик на танца, главен застъпник на направлението „изразен танц“. Според него в танца е необходимо хармонично да действат в неразривно единство тялото, духът и душата. През двайсетте години на м.в. създава прочутата си „нотация“ – начин за запис на танца, наречен от него „кинетография“. Този негов танцозапис се числи към най-използваните в света, другият е на братята Бенеш, създаден през петдесетте години на двайсети век. През 30-те години на миналия век, в Германия, Лабан разработва система за движенчески анализ, която става идеологическа и концептуална основа на модерния танц. Тя оказва огромно влияние върху модерната хореография, танцовия театър и движението в театрална среда. На Лабан принадлежи идеята, че „човешкото движение е основа на живота и то изразява социалния статус на съществуването. Ето защо танцът е израз на общностно преживяване“. Лабан отхвърля напълно техниката на класическия танц. Счита я за скована и неестествена по начина на изпълнение на танцовите движения. Интересува се от свободната форма на движение на човешкото тяло. Поощрява изявиите на свободно изразяване на човешкия дух чрез танца, които са свързани с личната чувствителност на танцьорите, с протичането на естествената физическа енергия. Разработените от Лабан системи вдъхновяват много съвременни хореографи. Системата на физически израз на емоциите и зараждане на движението е в основата на дейността на хореографи, които работят и в областта на театъра.

В първа глава Анна Пампулова разглежда и принципите на работа на движенческият терапевт Катя Блум, преподавател в Кралската академия за драматично изкуство в Лондон. Методите, разработени от нея на основата на системата на Лабан, тя прилага в работата си със студенти по актьорско майсторство, както и с професионални актьори.

Нямам намерение, пък и не е необходимо, да преразказвам съдържанието на труда, но все пак ще посоча отделни моменти от разработките на Катя Блум, които обясняват част от инструментариума на Анна Пампулова, използван при постановката на спектакъла „На ръба“.

Катя Блум счита, че актьорът „... трябва да притежава способността да се свързва с физическото, въображаемото и емоционалното, както и да разпознава тялото си като контейнер, чрез който влиза във взаимоотношения с другите и с пространството... актьорите комуникират колкото чрез думите си, толкова и чрез движенията си – жестове, пози, дишане, изражения на лицето ритъм и други“.

Блум К. „Движещи се актьори“ (стр.217)

Катя Блум представя теорията за усилието – част от движенческия анализ на Лабан – като средство за описване на ролята на движението за мотивирането на психологически и емоционални състояния и я прилага в работата със студенти.

„Лабан описва тежестта, пространството, времето и протичането като четирите основни същностни качества или елементи на движението. Тези четири елемента формират основата на една разширена рамка за описание и анализ на аспекти от човешкото поведение...“

Блум К. „Движещи се актьори“ (стр.218)

Катя Блум разяснява как в движението винаги присъстват елементите време, място, тежест и протичане, като те могат да бъдат оценявани на базата на това кой елемент доминира или кой е ключовият елемент в характера на индивида или в неговото преживяване.

„Без физическото присъствие, което се асоциира с тежестта, изразяването на чувства, мисли, гледни точки изглежда невъзможно... Взети заедно физическият, умственият, интуитивният и емоционалният аспект могат да бъдат пробудени в движенческата практика...“

Блум К. „Движещи се актьори“ (стр.220)

„Хореографски парадигми в творчеството на български хореографи в театрална среда“ – така е озаглавена втората глава, посветена на българската театрална практика, в която се разглеждат различни модели на работа на хореограф в театрален спектакъл. Не са изброени всички съществуващи модели на хореографски разработки в театрална среда, но разглежданите три са знакови, защото са свързани с имената на Мила Искренова, Боряна Сечанова и Татяна Соколова – хореографки, доказали неведнъж нестандартното си пластично-пространствено мислене.

Първият модел представя работата на хореографа в сътрудничество с друг хореограф при ясно и точно начертани изисквания на режисьора, който участва директно в процеса на хореографските търсения.

Вторият модел представя работата по театрален спектакъл на хореограф, който е и режисьор на сценичното произведение. В случая хореографът разработва и драматургично пиесата („Три сестри“ по Чехов“). Трябва да отбележа, че това е експериментален спектакъл (театър „Пантданс“), който не може да бъде отнесен към вида танцов театър.

Третият модел представя работата на хореографа при ясно начертани изисквания на режисьора към общия модел на постановъчната работа. В този случай хореографът напълно се съобразява с вижданията на постановчика. Хореографията е подчинена на естетическите представи на режисьора, без той да участва пряко в създаването на движенческите композиции.

Коментарът на посочените по-горе три модела за работа на хореограф в театрален спектакъл в българската театрална практика представлява съществена част от контекста, в който естествено се вписва постановъчната работа на Анна Пампулова при постановката на спектакъла „На ръба“.

Третата глава на монографичния труд – „Функции на хореографията в спектакъла „На ръба“. Хореографски методи и тренинги“ – е основна и с най-много приноси. Тя е пример за работа на хореограф в театрална среда, различен от разгледаните във втора глава три модела за функциите на хореографията в театралния спектакъл. В случая режисьорът и хореографът допълват творческите си идеи, но ги развиват успоредно. Тук хореографът е в автономна позиция и има свободата да

създава и разработва своя концепция за репетиционни методи без намесата на режисьора, но, разбира се, всичко да бъде отправено в посока да бъде осъществена философската идея на проекта. Още повече че негов автор е театрал от ранга на Александър Морфов. Една от сериозните трудности при осъществяването на спектакъла е, че изпълнителският екип се състои не от танцьори, а от актьори с многогодишен сценичен опит в драматичния театър, натрупан при изпълнение на роли (в драмата), без каквито и да е хореографски интерпретации – сложни или по-леки. Репетиционният процес преминава през няколко етапа: пластически тренинг – загрявка, игрови форми, танцов тренинг. Анна Пампулова споделя, че „приоритет в проекта има физическият израз при избор на послание. В този смисъл спектакълът е по-близо до модел на танцовия театър, отколкото до драматичния“. (стр. 29).

Трябва да отбележа, че методите, използвани за достигане на пълноценно разкриване на физическия потенциал у артистите, са разработени от Анна Пампулова при работата ѝ със студенти. Любопитен е фактът, че тя подготвя драматичните актьори да си служат с движенческата лексика на Лабан, с помощта и на класическия екзерсис, разбира се, със съвременни форми на изпълнение.

Изпълнителският състав (21 актьори) е определен от режисьора по критерии, несъобразени с определено ниво на физическа и танцова подготовка. Идеята е да бъде създаден обединен образ от групата актьори. Търси се баланс между словото, пластичната форма и изразителността. Хореографката си служи пестеливо със сценичните прояви, без да създава атмосфера за солова изява. Тя не търси дивертисментно присъствие на танца, а постепенно преминаване от словото към пластичното движение, което достига до танц. Това напомня една от основните характеристики на древногръцката драма – в началото актьорите рецитират нормално, постепенно – с промяната на емоционалното състояние – започват да говорят леко разпъто, докато в душевната кулминация плавно преминават към откровено пеене (мелопея).

Използваният в спектакъла „На ръба“ модел е съвсем различен от представените във втора глава модели. В случая драматургията не е предварително написана и режисьорът и хореографът изграждат идеята и сценария на спектакъла по време на репетиционния процес. Ето защо спектакълът може да бъде наречен авторски.

Имах възможност да присъствам на представление на „На ръба“. Това беше вълнуващо театрално преживяване. Не случайно спектакълът е отличен с наградата „Икар“ – за високи технически постижения в областта на театралната изкуство, 2015 г., както и с наградата „Аскеер“ в категорията „Най-добър спектакъл“, 2015 година.

Монографичният труд „Функции в изграждането на хореографията в спектакъла „На ръба“ е написан високо професионално и артистично. Анна Пампулова е съзидателна, ерудирана личност. Респектираща е многоликата ѝ творческа дейност като балерина, актриса, хореографка, педагожка. Десетките ѝ хореографии, участия в спектакли, конкурси, награди и др. са подробно описани в автобиографията ѝ, приложена към документите за участие в конкурса.

След казаното дотук убедено предлагам на Научното жури да присъди на гл.ас. д-р Анна Людмилава Пампулова академичната длъжност ДОЦЕНТ.

12.08.2017 г.

проф. Павел Герджиков